

Samenvatting

Het college stemt in met de invoering van een pilot -voor de duur van 2 jaar- waarbij een deel van de buitengewoon opsporingsambtenaren en toezichthouders in de gemeente Maastricht uitgerust worden met bodycams. Het doel van de pilot is onderzoeken of de inzet van bodycams bijdraagt aan de veiligheid van de BOA's en toezichthouders en incidenten en onheuse bejegening kunnen voorkomen dan wel verminderen.

Beslispunten

1. Instemmen met de inhoud van 'de pilot bodycams' alsmede de uitvoering hiervan;
2. Instemmen met de bijgevoegde raadsinformatiebrief.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 23 november 2021:

Conform.

1. Aanleiding

Er is sprake van een landelijk stijgende lijn in geweldincidenten tegen buitengewoon opsporingsambtenaren (hierna: BOA's) en toezichthouders. Gezien deze stijging wordt in het kader van personeelszorg en de veiligheid voorgesteld om de uitrusting van de Maastrichtse BOA en toezichthouder - voorlopig in de vorm van een pilot - uit te breiden met een zogenaamde bodycam.

2. Context

In de strafrechtelijke handhaving van de lokale veiligheid, leefbaarheid en de naleving van (specialistische) regels, is een belangrijke rol weggelegd voor de BOA en toezichthouder. Zij opereren in de openbare ruimte en hebben een breed takenpakket en bijbehorende bevoegdheden waardoor het lokale veiligheidsbeleid, gericht op de aanpak van overlast en andere feiten die de leefbaarheid aantasten binnen de openbare ruimte, kan worden gehandhaafd. De kans dat zij tijdens het werk te maken krijgen met geweld, variërend van verbaal geweld tot fysiek geweld, neemt toe. De samenleving verandert en verhardt.

Het dragen van een uniform draagt er niet -automatisch- aan bij dat mensen zich gemakkelijker laten aanspreken of dat zij aanwijzingen opvolgen. Landelijk is in de afgelopen jaren een stijging in het aantal incidenten te zien. De stijging wordt mede ingegeven door de COVID-19 problematiek en de handhaving daarop. Ondanks het feit dat deze landelijke trend (nog) niet in Maastricht te zien is, wordt voorgesteld om het in het kader van personeelszorg en de veiligheid de uitrusting van de Maastrichtse BOA en toezichthouder - voorlopig in de vorm van een pilot - uit te breiden met een zogenaamde bodycam. Ook de collega's van de politie, basisteam Maastricht, zijn per koppel met een dergelijke camera uitgerust.

Het filmen met een bodycam is feitelijk een observatie met behulp van een technisch middel: een vorm van versterkte waarneming. De opnamen worden gemaakt door een camera die is bevestigd aan het lichaam of de uitrusting van de drager. De camera registreert datgene waarop hij gericht is, de gebeurtenissen die de BOA en toezichthouder zelf meemaakt, ziet en/of hoort.

3. Gewenste situatie & doel van de pilot

Doel van de pilot is om te onderzoeken of de bodycams een de-escalerend effect heeft bij (dreigende) incidenten en/of het gevoel van veiligheid verhoogt.

Daarnaast kan de bodycam bijdragen aan de opsporing en vervolging van strafbare feiten gericht tegen BOA's en toezichthouders en onder bepaalde voorwaarden bij de behandeling van (bestuurlijke) klachten. Ook kan de bodycam een bijdrage leveren in het kader van opleiding als het gaat om de evaluatie en verbetering van het eigen handelen.

Privacy

Het gebruik van bodycams valt onder het algemene regime van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna te noemen AVG), omdat de verwerking van beeld- en geluidsmateriaal persoonsgegevens bevat (elk gegeven betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon). De bepalingen uit de 'beleidsregels cameratoezicht' van de Autoriteit Persoonsgegevens zijn eveneens van toepassing.

Artikel 6 AVG bevat een limitatieve opsomming van de grondslagen die een gegevensverwerking rechtvaardigen. Verder volgt uit deze verordening dat bij elke verwerking moet zijn voldaan aan de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Het proportionaliteitsbeginsel houdt in dat de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de betrokken wiens persoonsgegevens worden verwerkt niet onevenredig mag zijn in verhouding tot het met de verwerking te dienen doel.

Ingevolge het subsidiariteitsbeginsel mag het doel waarvoor de persoonsgegevens worden verwerkt in redelijkheid niet op een andere, voor de bij de verwerking van persoonsgegevens betrokkene minder nadelige wijze kunnen worden verwerkt.

Bij de inzet van camera's (bodycam) worden de persoonsgegevens verwerkt van de betrokkenen die worden gefilmd. Voor deze verwerking van persoonsgegevens is in de AVG een rechtmatige grondslag aanwezig. Dit betreft het gerechtvaardigd belang van de verwerkersverantwoordelijke, zijnde de publiekrechtelijke rechtspersoon, de gemeente Maastricht om deze gegevens te verwerken.

a. Gerechtvaardigd belang

Met de inzet van bodycams wordt gepoogd om incidenten en onrechtmatige gedragingen jegens onze BOA's en toezichthouders bij de uitvoering van hun werkzaamheden te voorkomen. Als werkgever dient uw college er immers voor te zorgen dat uw werknemers hun werkzaamheden op een veilige manier kunnen uitvoeren.

Hieruit volgt dat u in het kader van goed werkgeverschap maatregelen mag treffen die kunnen bijdragen aan de veiligheid van de BOA's en toezichthouders tijdens hun werkzaamheden op

straat. Het is zeer waarschijnlijk, dat de bodycam bijdraagt aan de veiligheid van deze groep medewerkers op straat. Dit betekent dat u als college in uw hoedanigheid van werkgever een gerechtvaardigd belang heeft om middels de bodycam persoonsgegevens te verwerken van personen die de veiligheid van uw medewerkers in gevaar dreigen te brengen.

Deze AVG grondslag vereist een zorgvuldige afweging tussen het recht en de plicht van de verwerkingsverantwoordelijke om als werkgever de veiligheid van zijn werknemers te waarborgen en het recht van de betrokkenen op eerbiediging van hun persoonlijke levenssfeer. Om de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen, die door BOA's worden aangesproken op hun gedrag te respecteren, mag de bodycam pas worden aangezet wanneer zij in situaties terechtkomen die dreigen te escaleren. De beelden worden vervolgens versleuteld opgeslagen op een beveiligde server en kunnen niet zomaar worden uitgelezen.

b. Proportionaliteit

Naast het feit dat er voor iedere verwerking van persoonsgegevens een rechtmatige grondslag dient te zijn zal het doel van de gegevensverwerking in verhouding dienen te staan tot de inbreuk die wordt gemaakt op de privacy van de betrokkenen. Zoals aangegeven in de vorige alinea kan een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkenen worden gerechtvaardigd op het moment dat deze personen de veiligheid van de BOA of toezichthouder in gevaar brengen of dreigen om dit te doen. Gelet op het feit dat de bodycam pas kan worden aangezet als de BOA of toezichthouder zich in een situatie bevinden die dreigt te escaleren, kan worden gesteld dat in individuele gevallen wordt voldaan aan de wettelijke eis van proportionaliteit. Denk hierbij aan situaties van verbaal- en/of fysiek geweld of dreigen daarmee.

Vervolgens dient de vraag te worden beantwoord of het hulpmiddel bodycam als zodanig voldoet aan deze wettelijke eis. Om dit te kunnen beoordelen dient te worden vastgesteld of het gebruik van een bodycam leidt tot het gewenste doel, een veiligere "werkplek" voor de BOA's en toezichthouders. Hierover kunnen op dit moment nog geen uitspraken worden gedaan. Bekend is wel dat in diverse gemeenten de ervaringen met het gebruik van de bodycam positief zijn, zoals bijvoorbeeld in Heerlen, Leiden en Breda. Uit evaluatiemomenten zal moeten blijken of het gebruik van bodycams bijdraagt aan het voorkomen dan wel de-escaleren van ongewenst gedrag en een positieve invloed heeft op het veiligheidsgevoel van de BOA's en toezichthouders.

c. Subsidiariteit

De veiligheid van de BOA en toezichthouders heeft voortdurend bijzondere aandacht. Er wordt met regelmaat aandacht besteed aan de veiligheid van de BOA's en toezichthouders. Alle BOA's hebben de cursus RTGB (Regeling Toetsing Geweldbeheersing BOA's) gevolgd. In navolging daarop nemen zij ook deel aan de periodieke IBT-training (Integrale beroepsvaardigheid Training). Daarnaast behoort een steekwerend vest, wapenstok en transportboeien tot de uitrusting van de BOA. Toezichthouders beschikken over geen van deze beschermingsmiddelen. Gelet op de genoemde uitrusting is er geen ander vergelijkbaar middel met dezelfde werking om de-escalierend te werken als dit noodzakelijk is. Gelet op vorenstaande is hiermee voldaan aan het subsidiariteitsbeginsel. Het gebruik van de bodycam wordt periodiek (jaarlijks) getoetst aan het subsidiariteitsbeginsel.

d. Privacy van geobserveerde

De bodycam wordt duidelijk zichtbaar gedragen. In verband met het waarborgen van de privacy is een werkinstructie en een uitleesprotocol opgesteld. De bewaartermijnen voldoen aan de hiervoor door de Autoriteit Persoonsgegevens vastgestelde richtlijnen. Bij geen gebruik van de camerabeelden is de bewaartermijn 28 dagen. Voor het inzien van de camerabeelden is een uitleesprotocol opgesteld. Hiermee wordt voldaan aan het in de AVG opgenomen inzage-recht van de betrokkenen. Een uitleesverzoek kan gedurende deze 28 dagen door de direct belanghebbende schriftelijk worden aangevraagd. Hierbij geldt als voorwaarden dat het verzoek niet in strijd is met de bepalingen zoals opgenomen in de AVG.

De beelden mogen langer dan 28 dagen worden bewaard (of worden overgedragen) indien de politie of het OM, de beelden nodig hebben voor een opsporingsonderzoek naar de vastgelegde mogelijke ze strafbare feiten en/of de vervolging van de mogelijke daders. Denk hierbij aan (ernstige) incidenten waarvan de BOA of toezichthouder aangifte doet bij de politie. Indien er vanuit de politie/justitie een uitleesverzoek komt, worden de beelden ter beschikking gesteld. De betrokken BOA of toezichthouder kan daarnaast de beelden die betrekking hebben op het incident/aangifte eigenstandig bijvoegen.

De beelden zijn versleuteld. Bij ontvreemding van de bodycam kunnen de beelden niet worden uitgelezen. Ook hebben de bodycams geen externe verbinding. Het bekijken van de beelden kan enkel via de daartoe ingerichte en beveiligde omgeving.

Indicatoren

De gestelde kritische prestatie indicatoren (hierna: KPI's) zien toe op:

- het de-escalerende effect, vergelijking aantal incidenten voor gebruik bodycam met het aantal incidenten bij het gebruik van de bodycam en/of vergelijking aantal incidenten van BOA's en toezichthouders met een bodycam en BOA's en toezichthouders zonder bodycam. Gedurende de pilot zijn 10 bodycams beschikbaar. Verder wordt het gebruik van de bodycam middels een groepsgesprek met de BOA's en toezichthouders geëvalueerd;
- de versterking van veiligheidsgevoelens (aan de hand van metingen/meningen van BOA's en toezichthouders);
- de bediening van de bodycams (door middel van een groepsgesprek en instructie met BOA's en toezichthouders);
- het draagcomfort en functioneren (door middel van een groepsgesprek met BOA's en toezichthouders).

Protocol/Werkinstructie

In bijlage 1 is een protocol/werkinstructie opgenomen hoe om te gaan met de bodycams en wanneer deze gebruikt mag worden.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Niet van toepassing.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

Medewerkers krijgen uitleg met betrekking tot het correct gebruik en geldende regelgeving van de gemeente Maastricht. Naast het correct gebruik is daarbij aandacht voor het doel, de

(werk)voorschriften en de daaruit voortvloeiende meldingsplicht en eventuele vervolgprocedures. Vooraf worden afspraken gemaakt op welke momenten en hoeveel boa's en toezichthouders worden uitgerust met een bodycam. In beginsel worden 10 bodycams aangeschaft. Dit betekent dat circa 20% van de medewerkers uitgerust kan worden met een dergelijke bodycam. Alle medewerkers met de uitvoering 'op straat' belast komen om toerbeurt hiervoor in aanmerking.

De ondernemingsraad van de gemeente Maastricht wordt eveneens geïnformeerd over deze pilot.

7. Informatiemanagement en automatisering

De bodycams zijn van het merk IWitness. De bodycams worden geleverd door VCS Observation, uit Waalwijk en worden aangesloten op het bestaande 'Milestone platform' van de gemeente Maastricht, waarmee aan de eisen van veilige gegevensoverdracht en veilig gegevensbeheer wordt voldaan.

8. Financiën

Voor de duur van de pilot worden 10 bodycams gekocht. De prijs voor 10 bodycams bedraagt € 15.695,84 inclusief de benodigde randapparatuur. De genoemde prijs is een zogenaamde "All in" prijs hetgeen betekent inclusief de kosten voor opslag, benodigde dockingstations, een gebruikerstraining voor medewerkers en een bevestigingsmiddel om de bodycam op het uniform te bevestigen. De kosten van de benodigde software in verband met het uitlezen en uploaden van eventuele opnamen zijn eveneens inbegrepen. De genoemde kosten zijn exclusief Btw.

De Btw is volledig compensabel, aangezien er sprake is van handelen als overheid (handhaving openbare orde en veiligheid). De kosten van ICT-werkzaamheden van de eigen medewerkers van de gemeente Maastricht, zijn niet inbegrepen. De kosten voor deze pilot worden eenmalig opgevangen vanuit het reguliere overhead budget van V&L.

In het geval dat deze pilot slaagt en zou worden overwogen om alle BOA's en toezichthouders structureel uit te rusten met bodycams, wordt met het oog op de landelijke discussie over beschermingsmiddelen en de daaraan verbonden kosten, dit item op landelijk niveau aangekaart om structurele financiële middelen hiervoor te krijgen.

9. Aanbestedingen

In deze procedure is sprake van een onderhandse aanbesteding.

10. Participatie tot heden

Het voor u liggend voorstel is besproken in de driehoek. De driehoek is akkoord met deze pilot.

11. Voorstel

1. Instemmen met de inhoud van 'de pilot bodycams' alsmede de uitvoering hiervan;
2. Instemmen met de RIB.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Na vaststelling, wordt allereerst een nulmeting gehouden omtrent het veiligheidsgevoel bij de BOA en toezichthouder en of zij in de praktijk te maken hebben met verbaal en/of fysiek geweld.

Vervolgens worden de bodycams tijdelijk toegevoegd aan de uitrusting tot een ander te bepalen datum. De duur van de pilot is 2 jaar. Gedurende deze termijn zal een tussen evaluatie (na 1 jaar) en eindevaluatie plaatsvinden, waarbij gekeken wordt naar de frequentie van gebruik, techniek, ervaring en het proces van uitlezen en opvragen van de camerabeelden.

Naar aanleiding van deze evaluatie wordt een besluit genomen om de inzet van bodycams periodiek te continueren of stop te zetten. Het evaluatieformulier is opgenomen als bijlage 2.